

ประเด็นท้าทาย และการดำเนินการในระยะต่อไป

ส่วนที่ 3 ประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป

การขับเคลื่อนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติใน พ.ศ. 2566 ซึ่งเป็นปีแรกของห่วงที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) ร่วมกันโดยสำนักงานฯ ในฐานะสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ หน่วยงานเจ้าภาพฯ ทั้ง 3 ระดับ และหน่วยงานของรัฐ บนหลักการวงจรบริหารงานคุณภาพ (Plan-Do-Check-Act : PDCA) ส่งผลให้การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติมีผลสัมฤทธิ์ของการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ในภาพรวมทั้ง 6 มิติ การพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 6 ด้านและสถานะการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บท ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ปรับตัวดีขึ้น สรุปได้ ดังนี้

การพัฒนา ทั้ง 6 มิติ จะเห็นได้ว่าใน พ.ศ. 2566 ภาพรวมของการพัฒนาประเทศปรับตัวดีขึ้น 5 มิติ จาก 6 มิติ ได้แก่ มิติที่ 1 ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย มิติที่ 2 ขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้ มิติที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มิติที่ 4 ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม และมิติที่ 6 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ อย่างไรก็ตาม สำหรับมิติที่ 5 ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีสถานการณ์ปรับตัวลดลงจาก พ.ศ. 2565 จำเป็นต้องให้ความสำคัญในการยกระดับการพัฒนาติดต่อกับการพัฒนาในด้านอื่น ๆ เพื่อให้ทุกมิติของเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติบรรลุผลได้ตามวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ได้อย่างเป็นรูปธรรม และยั่งยืนต่อไป

การประเมินผลยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 6 ด้าน ใน พ.ศ. 2566

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ระดับความมั่นคงภายในประเทศ พ.ศ. 2566 ดีขึ้น ➢ ความสุขของประชากรไทย ลดลง ➢ ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ดีขึ้น ➢ ความพร้อมของกองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง และการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง ดีขึ้น ➢ บทบาทและการยอมรับในด้านความมั่นคงของไทยในประชาคมระหว่างประเทศ ดีขึ้น ➢ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการความมั่นคงของกระทรวง ดีขึ้น	ด้านที่ 01	ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาตามยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน พ.ศ. 2566 ดีขึ้น ➢ รายได้ประชาชาติ มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น ➢ การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ขยายตัวเพิ่มขึ้น ➢ รายได้ประชาชาติ และผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวของประชากร เพิ่มขึ้น ➢ อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์ภาคบริการ เพิ่มขึ้น ➢ การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา ลดลง ➢ ความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศ ดีขึ้น ➢ ความสามารถในการแข่งขันด้านนวัตกรรม คงเดิม
ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ พ.ศ. 2566 คงที่ ➢ คุณธรรมด้านสังคมไทย ปรับตัวดีขึ้น ➢ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติ ปรับตัวดีขึ้น และผลการเรียนระดับมาตรฐานสากล ปรับตัวลดลง ➢ อัตราการเสียชีวิตด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ดีขึ้น และจำนวนผู้ป่วยโรคซึมเศร้า คงที่ ➢ ความก้าวหน้าของคน ด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน ลดลง	ด้านที่ 03	ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม พ.ศ. 2566 ดีขึ้น ➢ ความแตกต่างของรายได้และการเข้าถึงบริการภาครัฐระหว่างกลุ่มประชากร ดีขึ้น ➢ ความก้าวหน้าของการพัฒนาคน สูงขึ้น ขณะที่ความก้าวหน้าของคนในระดับจังหวัด ลดลง ➢ ความก้าวหน้าของคนด้านการมีส่วนร่วม เพิ่มขึ้น และด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน เฉยๆ ➢ ความยากจนหลายมิติ ของกลุ่มสูงอายุ ปรับตัวดีขึ้น
ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2566 ลดลง ➢ พื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมลดลง ลดลง ➢ คุณภาพของน้ำและอากาศ ลดลง ➢ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ลดลง ➢ เทคโนโลยีที่มีพัฒนาการในทิศทางที่ ดีขึ้น ➢ อันดับดาวเทียม เฉพาะสาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม มีแนวโน้มลดลง ➢ เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากร และองค์กรนอกภาครัฐ เพิ่มขึ้น	ด้านที่ 05	ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ พ.ศ. 2566 ดีขึ้น ➢ สัทธิภาพการดำเนินการของภาครัฐ ลดลง ➢ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของภาครัฐ ดีขึ้น ➢ การควบคุมความโปร่งใสการทุจริตประพฤติมิชอบ ดีขึ้น ➢ การบังคับใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรม ลดลง

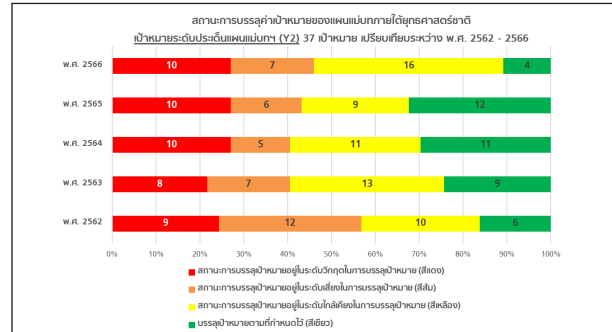
ทั้งนี้ หากพิจารณาการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 6 ด้าน จะเห็นว่า ใน พ.ศ. 2566 สถานการณ์โดยส่วนใหญ่ปรับตัวดีขึ้นกว่า พ.ศ. 2565 สำหรับยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ในขณะที่ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีสถานการณ์คงที่เทียบกับ พ.ศ. 2565 อย่างไรก็ตาม สำหรับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ใน พ.ศ. 2566 มีสถานการณ์ปรับตัวลดลงจาก พ.ศ. 2565 สะท้อนได้จาก พื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีสัดส่วนที่ลดลง คุณภาพของน้ำ และคุณภาพอากาศที่ลดลง ทำให้จำเป็นต้องให้ความสำคัญในการแก้ปัญหาประเด็นช่องว่างการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปกำหนดแนวนโยบาย ประเด็นในการดำเนินการเพื่อยกระดับสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างเป็นรูปธรรม

สถานะการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ทั้ง 23 ประเด็น

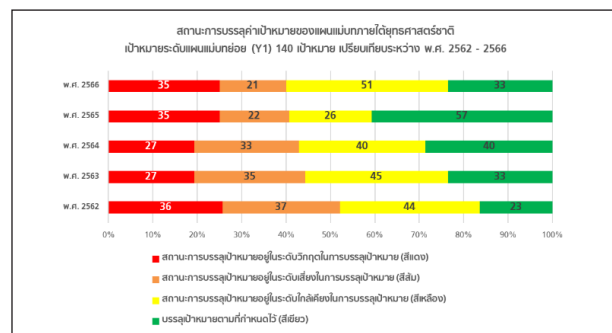
ใน พ.ศ. 2566 เป็นปีแรกของห้วงที่ 2 ของยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งมีการปรับค่าเป้าหมายและตัวชี้วัดให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในห้วงที่ 2 ซึ่งอาจส่งผลต่อสถานการณ์บรรลุเป้าหมายที่แตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบกับในห้วงแรกของยุทธศาสตร์ชาติ โดยภาพรวมของ พ.ศ. 2566 เป้าหมายแผนแม่บทระดับประเด็น (Y2) จำนวนทั้งสิ้น 37 เป้าหมาย พบว่า มีสถานะ**บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ (สีเขียว)** ใน พ.ศ. 2570 แล้วจำนวน 4 เป้าหมาย หรือคิดเป็นร้อยละ 11 ของเป้าหมายระดับประเด็น ลดลงจาก พ.ศ. 2565 คิดเป็นร้อยละ

ประเด็นท้าทาย และการดำเนินการในระยะต่อไป

66.67 โดยเป็นเป้าหมายที่มีสถานะการบรรลุเป้าหมายคงที่จากปี พ.ศ. 2565 จำนวน 1 เป้าหมาย และสถานการณ์บรรลุเป้าหมายดีขึ้น 3 เป้าหมาย สำหรับเป้าหมายระดับประเด็น (Y2) ที่มีสถานะการบรรลุเป้าหมายใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง) ซึ่งมีจำนวนมากที่สุดเป็นจำนวน 16 เป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 43 ของเป้าหมายระดับประเด็น นอกจากนี้ ยังมีเป้าหมายระดับประเด็น (Y2) ที่มีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย (สีส้ม) จำนวน 7 เป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 19 ของเป้าหมายระดับประเด็น และสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง) จำนวน 10 เป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 27 ของเป้าหมายระดับประเด็น ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบค่าสถานการณ์ใน พ.ศ. 2566 กับ พ.ศ. 2565 พบว่ามีเป้าหมายที่มีปรับตัวลดลง จำนวน 17 เป้าหมาย โดยเป็นเป้าหมายที่ปรับตัวลดลงมาเป็น สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง) จำนวน 7 เป้าหมาย อาทิ ประเด็น (04) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต เป้าหมายระดับประเด็น (Y2) 040001 การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขา อุตสาหกรรมและบริการ ประเด็น (19) การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ เป้าหมายระดับประเด็น (Y2) 190003 แม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพให้มีระบบนิเวศที่ดี สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย (สีส้ม) จำนวน 4 เป้าหมาย อาทิ ประเด็น (06) พื้นที่และเมืองน่าอยู่ อัจฉริยะ เป้าหมายระดับประเด็น (Y2) 060002 ประเทศไทยมีพื้นที่ที่มีแผนผังภูมิวิเทศ เพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ชนบท มั่นคง เกษตรยั่งยืน และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ รวมทั้ง ผังพื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งโบราณคดี ประเด็น (20) การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ เป้าหมายระดับประเด็น (Y2) 200002 ภาครัฐมีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ ด้วยการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ และสถานะการบรรลุเป้าหมายใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง) จำนวน 6 เป้าหมาย อาทิ ประเด็น (02) การต่างประเทศ เป้าหมายระดับประเด็น (Y2) 020001 การต่างประเทศไทยมีเอกภาพทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนมีมาตรฐานสากล และมีเกียรติภูมิในประชาคมโลก ประเด็น (07) โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล เป้าหมายระดับประเด็น (Y2) 070001 ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศที่ดีขึ้น

ในส่วนของเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1) จำนวนทั้งสิ้น 140 เป้าหมาย พบว่า มีสถานะการบรรลุเป้าหมายใน พ.ศ. 2566 เทียบกับค่าเป้าหมายที่กำหนดใน พ.ศ. 2570 พบว่ามีเป้าหมายที่บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ (สีเขียว) จำนวน 33 เป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 23.57 ของเป้าหมายแผนแม่บทย่อยทั้งหมด นอกจากนี้ เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1) ที่มีสถานะการบรรลุเป้าหมาย

อยู่ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง) มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 51 เป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 36.43 ของเป้าหมายแผนแม่บทย่อย นอกจากนี้ ยังมีเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย (Y1) ที่มีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับระดับเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย (สีส้ม) จำนวน 21 เป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 15 ของเป้าหมายแผนแม่บทย่อย และมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง) จำนวน 35 เป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 25 ของเป้าหมายแผนแม่บทย่อย ทั้งนี้ ทุกหน่วยงานของรัฐและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง จำเป็นต้องให้ความสำคัญในการวิเคราะห์สภาพปัญหาข้อจำกัด และช่องว่างการพัฒนา เพื่อกำหนดประเด็นและปัจจัยที่นำไปสู่การปิดช่องว่าง ยุกระดับการพัฒนา และรักษาสถานะการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติให้การบรรลุเป้าหมายเป็นไปอย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม ยังคงมีประเด็นท้าทายที่สำคัญที่ทุกหน่วยงานของรัฐต้องให้ความสำคัญในการร่วมกันแก้ไขอย่างบูรณาการ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนในช่วงเวลาที่เหลือของห่วงที่ 2 ของยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2566 -2570) ตามหลักการ PDCA ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยสรุปได้ ดังนี้

ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะตามหลักการบริหารงานคุณภาพ

การวางแผน (Plan)

การมี **ยุทธศาสตร์ชาติ** และ**แผนระดับที่ 2** เพื่อเป็นกรอบในการจัดทำแผนระดับที่ 3 และการปฏิบัติให้สอดคล้องและบูรณาการอย่างเป็นรูปธรรม

ประเด็นท้าทาย

- หน่วยงานของรัฐบางแห่งยังขาดความเข้าใจในหลักการ วัตถุประสงค์ และความสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับที่ 2 ซึ่งเป็นแผนระดับชาติที่ให้ทุกหน่วยงานใช้เป็นเป้าหมายในการดำเนินการร่วมกัน
- เป้าหมายและประเด็นการพัฒนาของยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายรัฐบาล และแนวทางการขับเคลื่อนประเทศในมิติต่าง ๆ ยังไม่ได้รับการถ่ายทอดระดับไปสู่การปฏิบัติ ผ่านแผนระดับที่ 3 และการจัดทำโครงการของหน่วยงานของรัฐเท่าที่ควร
- กระบวนการจัดสรรงบประมาณอาจยังไม่สะท้อนการพุ่งเป้าการบรรลุเป้าหมายของแผนระดับที่ 2 และยุทธศาสตร์ชาติ

ประเด็นท้าทาย และการดำเนินการในระยะต่อไป

ข้อเสนอแนะ

- สร้างความตระหนักรู้ให้กับบุคลากรทุกระดับของหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้เห็นความสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ แผนระดับที่ 2 และนโยบายรัฐบาล ยึดเป้าหมายของแผนระดับชาติเป็นหลักในการทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการ โดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ
- หน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ ทั้ง 3 ระดับ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณานโยบายของรัฐบาล ร่วมกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนระดับที่ 2 นำไปสู่ถ่ายระดับผ่านแผนระดับที่ 3 เพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายได้อย่างเป็นรูปธรรม
- บูรณาการและพัฒนากระบวนการงบประมาณเพื่อให้การจัดสรรงบประมาณมีความสอดคล้องกับสถานการณ์พัฒนาประเทศ พุ่งเป้าการบรรลุเป้าหมายของนโยบายรัฐบาล แผนระดับที่ 2 และยุทธศาสตร์ชาติ โดยให้ความสำคัญในจัดสรรงบประมาณเพื่อปิดช่องว่างและตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ

การปฏิบัติ (Do)

หน่วยงานของรัฐจัดทำแผนระดับที่ 3
และจัดทำโครงการ/การดำเนินงาน
ที่ตั้งอยู่บนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์

ประเด็นท้าทาย

- การดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ ยังมีบางส่วนที่มุ่งเน้นดำเนินการเพื่อตอบสนองตัวชี้วัดของหน่วยงาน หรือตัวชี้วัดของแผนระดับที่ 2 มากกว่ามุ่งเน้นการดำเนินงานที่ “พุ่งเป้า” การพัฒนาตามเป้าหมายของแผนระดับที่ 2 และยุทธศาสตร์ชาติ
- หน่วยงานอาจให้ความสำคัญกับปัจจัยของห่วงโซ่คุณค่า ที่เป็นช่องว่างการพัฒนาไม่มากเท่าที่ควร ในการนำมากำหนดประเด็นการพัฒนา และจัดทำโครงการ/การดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานร่วมขับเคลื่อนฯ เพื่อรองรับการขับเคลื่อนการพัฒนาในปัจจุบันนี้ ๆ
- การดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ บางส่วนยังมีลักษณะต่างคนต่างทำ อาจขาดการบูรณาการในการทำงานร่วมกัน โดยคำนึงถึงภารกิจของตนเองเป็นหลัก ทำให้โครงการ/การดำเนินงานระหว่างหน่วยงานโดยส่วนใหญ่มีความซ้ำซ้อนกัน ขาดความเชื่อมโยง ส่งผลให้เกิดช่องว่างการพัฒนา และไม่สามารถนำไปต่อยอดให้เกิดผลลัพธ์ตามเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติได้

ข้อเสนอแนะ

- ปรับกระบวนการทัศน์หน่วยงานของรัฐให้ทุกการดำเนินงานมุ่งเน้น “พุ่งเป้า” การพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับที่ 2 ตามหลักความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Causal Relationship : XYZ)
- หน่วยงานของรัฐต้องยึดเป้าหมายการพัฒนาประเทศร่วมกัน โดยใช้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนระดับที่ 2 และนโยบายรัฐบาล เป็นกรอบในการจัดทำแผนระดับที่ 3 และโครงการ/การดำเนินงาน โดยให้ความสำคัญกับเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) ที่มีสถานะเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมายขึ้นไป
- หน่วยงานของรัฐ และภาคีเครือข่ายการพัฒนา ร่วมกันวิเคราะห์ช่องว่างการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เพื่อกำหนดประเด็นและจัดทำโครงการ/การดำเนินงานที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม
- หน่วยงานของรัฐต้องสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคีการพัฒนาอื่น ๆ ในการขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับพื้นที่ โดยอาจประยุกต์ใช้การดำเนินงานในลักษณะของการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน (SML) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตามบริบทและความต้องการในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล (Do)

กลไกการติดตาม ตรวจสอบ และ ประเมินผลหน่วยงานภาครัฐ
ทุกระดับทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการในการติดตาม ตรวจสอบ
ประเมินผล โครงการ/การดำเนินงาน ให้เป็นไปตามเป้าหมาย
ของยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับที่ 2

ประเด็นท้าทาย

- หน่วยงานบางส่วนยังไม่มี การนำเข้าสู่ข้อมูลแผนระดับที่ 3 และข้อมูลโครงการ/การดำเนินงานในระบบ eMENSCR ส่งผลให้ข้อมูลเพื่อใช้ในการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติยังไม่มี ความครอบคลุมและครบถ้วนทุกการดำเนินงานของรัฐ
- การกำหนดตัวชี้วัดเพื่อประเมินประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการของหน่วยงานของรัฐ ยังไม่สะท้อนผลลัพธ์จากการดำเนินงานของหน่วยงานที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้องเท่าที่ควร

ประเด็นท้าทาย และการดำเนินการในระยะต่อไป

- การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล โดยผ่านกลไกการติดตามประเมินผลภาครัฐ กำหนดประเด็นการตรวจราชการยังไม่ครอบคลุมประเด็นที่มีความจำเป็นเร่งด่วนต่อการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งต้องให้ความสำคัญกับการเร่งรัด และกำกับติดตามการดำเนินการเป้าหมายแผนแม่บทย่อยที่มีสถานะการบรรลุเป้าหมายในระดับวิกฤติ (สีแดง) หรือระดับเสี่ยง (สีส้ม) รวมถึงเป้าหมายที่มีสถานะปรับตัวลดลงจากปีก่อนหน้า เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด
- บางเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติยังมีตัวชี้วัดที่อาจไม่สะท้อนการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ครอบคลุม ส่งผลให้บางเป้าหมายจำเป็นต้องใช้ข้อมูลหรือตัวชี้วัดเทียบเคียง (proxy) ซึ่งอาจสะท้อนสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายได้เพียงบางส่วนเท่านั้น ทำให้ในบางกรณีสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) อาจไม่ได้ส่งผลต่อสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายระดับประเด็น (Y2) โดยตรง

ข้อเสนอแนะ

- ทุกหน่วยงานของรัฐต้องให้ความสำคัญในการนำเข้าสู่ทุกข้อมูลของแผนระดับที่ 3 โครงการ/การดำเนินงาน ในระบบ eMENSCR ให้ครบถ้วน พร้อมทั้งการรายงานผลสัมฤทธิ์ของแผนระดับที่ 3 และผลการดำเนินโครงการ/การดำเนินงานตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดอย่างเคร่งครัด เพื่อให้หน่วยงานและภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องมีข้อมูลที่ครอบคลุมทุกการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ประกอบการวิเคราะห์การดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ต่อไป
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการต้องพิจารณากำหนดตัวชี้วัดของหน่วยงานของรัฐที่สามารถสะท้อนการถ่วงระดับเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ และแผนระดับที่ 2 รวมถึงนโยบายรัฐบาล โดยไม่ได้เป็นการนำตัวชี้วัดของยุทธศาสตร์ชาติ แผนระดับที่ 2 รวมถึงนโยบายรัฐบาลไปเป็นตัวชี้วัดของหน่วยงานโดยตรง
- กลไกการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลหน่วยงานของรัฐ อาทิ ผู้ตรวจราชการ คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลราชการ (ค.ต.ป.) กลไกการบริหารงานเชิงพื้นที่ (6 ภาค 18 กลุ่มจังหวัด) สำนักงานประมาณ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ต้องดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ และ ประเมินผลเชิงรุกโดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้แก่ ข้อมูลสถานะการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) จากรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติประจำปี (รายงานประจำปี) มาประกอบการกำหนดประเด็นการตรวจติดตามเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ โดยให้ความสำคัญกับเป้าหมายที่มีสถานะอยู่ในระดับวิกฤติ/เสี่ยง (สีแดง/ส้ม) หรือเป้าหมายที่ปรับตัวลดลง รวมถึงประเด็นการพัฒนาตามนโยบายรัฐบาลที่มีความจำเป็นเร่งด่วน โดยใช้ระบบ eMENSCR เป็นเครื่องมือในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติของหน่วยงานของรัฐ รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลในระบบ eMENSCR เพื่อหาช่องว่างการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ (Gap) นำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานต่อไป

การปรับปรุง การดำเนินงาน (Act)

ปรับปรุง แกไขแผน และการดำเนินงาน ให้สอดคล้องกับเป้าหมาย และทิศทางการพัฒนาประเทศ เพื่อให้สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ และนโยบายรัฐบาล ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ประเด็นท้าทาย

หน่วยงานของรัฐอาจยังไม่ได้นำผลการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล อาทิ รายงานสรุปผลการดำเนินการ ตามยุทธศาสตร์ชาติ รายงานผลสัมฤทธิ์ของแผนระดับที่ 3 ไปใช้ประกอบการปรับปรุงการดำเนินงาน ที่เกี่ยวข้องในทุกขั้นตอน ทำให้ในกระบวนการจัดสรรงบประมาณอาจยังไม่สอดคล้องกับช่องว่างการพัฒนา ประเทศ และส่งผลให้สถานะการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ในหัวขัที่ 2 (2566 – 2570) ยังคงมีความเสี่ยงในการไม่บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะ

การปรับปรุง
การดำเนินงาน
ของการวางแผน
(Act ของ Plan)

- สำนักงานฯ มีการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ เพื่อประเมินแผนระดับที่ 1 และ 2 ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ตามนัยของมาตรา 10 วรโรค 4 ของพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 ที่หากมีความจำเป็น ให้ดำเนินการปรับปรุงแผนแม่บทฯ ให้สอดคล้องกับว่เปลี่ยนแปลง หรือความจำเป็นของประเทศ ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายของแผนระดับ ที่ 1 และ 2 รวมถึงนโยบายรัฐบาล การขับเคลื่อนในหัวขัที่ 2 จึงเป็นการมุ่งเน้น ให้เกิดการแปลงยุทธศาสตร์ชาติ เป้าหมายของแผนแม่บทฯ และแผนระดับ ที่ 2 อื่น ๆ รวมถึงนโยบายรัฐบาลสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

การปรับปรุง
การดำเนินงาน
ของการปฏิบัติ
(Act ของ Do)

- สำนักงบประมาณต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดสรรงบประมาณที่ต้อง สอดคล้องและปิดช่องว่างการพัฒนาประเทศ ซึ่งจะต้องเป็นการดำเนินการ ที่มีความเชื่อมโยงและบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานรัฐในการมุ่งเป้าหมาย และผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาประเทศ
- หน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ ทั้ง 3 ระดับ ร่วมกับหน่วยงาน ร่วมขับเคลื่อน ดำเนินการจัดทำแนวทางการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมาย แผนแม่บทย่อย (Y1) เพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่บูรณาการและส่งผลต่อ การบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทฯ ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ประเด็นท้าทาย และการดำเนินการในระยะต่อไป

การปรับปรุง
การดำเนินงาน
ของการติดตาม
ตรวจสอบ ประเมินผล
(Act ของ Check)

- สำนักงานฯ ดำเนินการพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) ให้เชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับฐานข้อมูลอื่น ๆ โดยเฉพาะข้อมูลด้านงบประมาณ เพื่อให้ภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องสามารถติดตามข้อมูลโครงการ/การดำเนินงาน และให้หน่วยงานของรัฐ เก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินการเพื่อพัฒนาประเทศของภาคส่วนต่าง ๆ นอกเหนือจากข้อมูลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งจะทำให้มีข้อมูลเพื่อใช้ในการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทฯ และแผนระดับที่ 2 รวมถึงนโยบายรัฐบาลที่มีความครอบคลุมและเพียงพอตลอดทั้งวงจร นำไปสู่กระบวนการปรับปรุงการดำเนินการตามหลักการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) อย่างมีประสิทธิภาพ
- สำนักงานฯ ประสานหาหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องและจำเป็นที่สามารถนำมาใช้พิจารณาจัดทำเป็นตัวชี้วัด ที่สามารถ “ชี้” และ “วัด” ผลลัพธ์และสถานการณ์การพัฒนาตามเป้าหมายได้อย่างแท้จริงต่อไป

การปรับปรุง
การดำเนินงาน
(Act ของ Act)

- หน่วยงานของรัฐนำหลักการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ไปประยุกต์ใช้ในระดับหน่วยงาน โดยจะต้องประยุกต์ใช้ข้อมูลจากรายงานผลการดำเนินการต่าง ๆ ที่ได้มีการจัดทำและเผยแพร่ ไปประกอบการปรับปรุงการดำเนินการ ตั้งแต่การพุ่งเป้าเพื่อแปลงเป้าหมายของแผนระดับชาติ และนโยบายรัฐบาล ไปสู่การปฏิบัติผ่านแผนระดับที่ 3 พร้อมทั้งติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินการตามแผนให้สามารถบรรลุเป้าหมายของโครงการและแผนระดับที่ 3 ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนระดับชาติและนโยบายรัฐบาลได้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้การดำเนินการปรับปรุงการดำเนินการเป็นไปอย่างครบวงจร